

Иван Вазов - "Немили - недраги" - речта на Странджата

Публикувано от Simonsita на 11.04.2010

ИВАН ВАЗОВ - „НЕМИЛИ-НЕДРАГИ“

РЕЧТА НА СТРАНДЖАТА - ВЪЛНУВАЩ УРОК

ПО РОДОЛЮБИЕ

В „Немили-недраги“ Иван Вазов разкрива нерадостния, изпълнен с мъки и неволи, емигрантски живог на хъшовете в Браила. Речта на Странджата е като утеха за изстрадалите души на българите патриоти, измъчени от лишенията и страданията, които изпитват в чуждата страна. В трета глава на повестта авторът предава вълнуващата реч на Знаменосеца. Огорчен от държанието на събратята си, Странджата не просто ги помирява, но им вдъхва сили да повярват в себе си, събужда тяхното самоуважение, подкрепя ги духовно. Старият хъш им припомня святата идея, която изповядва. Тя им връща надеждата за близка свобода и вяра в светлото бъдеще на родината. Знаменосеца защитава накърненото им достойнство чрез спомените за славните битки в родината. Събужда чувство на състрадание у другарите си към българския народ, останал в робство - унижен и изтерзан. Страданията на народа не са по-малко от тези на хъшовете. Чувството на дълг пред отечеството вдъхновява хъшовете да продължат да се борят за своето достойнство и да вярват в свободата, за която са готови да жертват живота си. Те мечтаят за героичния миг, в който ще докажат на дело родолюбието си. Иван Вазов започва трета глава на повестта „Немили-недраш“ с описанието на спора между Димитрото и Мравката. Авторът гради емоционалния фон, на който ще се открие саможертвата на хъшовете и любовта им към отечеството, за които Странджата споменава в речта си. В незначителната причина, поради която възниква конфликтът, се долавя желанието на емигрантите да се проявят като достойни български синове в сражение срещу поробителя. Речта на сгария хъш е утеха за изстрадалите им души, вдъхва им търпение и сили да се борят с негодите на мъченическата си съдба. Обръщението „братя мили“, с което започва речта си Странджата, е израз на искрената му любов, на съпричастието му към страдалческата участ на хъшовете. Той се стреми да повдигне духа им чрез спомените за битките срещу поробителя. Старият хъш разкрива приноса на тези славни сражения. Те пробуждат българското самосъзнание на хъшовете, готови да повторят героичния подвиг на славния Знаменосец - Странджата. Реторичните въпроси: „...кой ни зачита? Кой ни признава?“, очертават трагичното в хъшовската съдба. Героите - поборници са отритнати и отхвърлени от браилското общество. Неоценени остават поривът към свобода, желанието да докажат на дело

всеотдайната си любов към родината. Иван Вазов отправя упрек към всички, които с егоизма и безразличието си обричат най-достойните български синове на скиталчество и глад. Хъшовете остават с утехата, че са изпълнили дълга си: Ние изпълнихме нашата свята длъжност към отечеството." В мигове на принудително бездействие те не могат да се проявят като герои в сражение с оръжие в ръка. Невъзможността да осъществят копнежите си придава драматичност на изгнаническата им съдба. Сгранджата отправя призив към събратята си да не се отчайват от негодиге в емигрантския живот, припомня високата чест да бъдеш хъш. Пролятага кръв в битките е тяхната гордост, защото е доказателство за родолюбието им, за огромната саможертва, която принасят в името на свободата на България. В обръщението към събратята си старият хъш разкрива разбирането за богатство: „Пари не щем, за пари не сме проливали кръвта си, защото е по-скъпа от всички пари на влашките богаташи. "За хъшовете парите и имотите нямат значение. Много по-голямо богатство за тях е свободата, за която се жертват. Знаменосеца не забравя да спомене тежкото състояние на българския народ - основателна причина пагриотите да се отдадат на освободителното дело. Чрез градираните глаголни форми: „глобят", „събличат", „убиват", „позорят", е разкрита тежката робска участ на народа, а родината е представена като мъченица, която търпи униженията от чуждото потисничество. България се нуждае от помощта на своите синове, за да извоюва мечтаната свобода. Униженията и страданията, на които народът е подложен, будят чувството на съпричастност у революционерите емигранти към незавидната съдба на поробената родна земя. Мисълта, че България се нуждае от подкрепата им, ги окуражава, вдъхва им сили да пренебрегнат обидите и униженията, които търпят в чуждата страна.

Странджата вярва, че мъките и страданията им ще свършат и ще настъпят дни на освободителни борби. Тогава хъшовете ще могат да изразят на дело родолюбието си. Разбирането за достойна смърт старият хъш свързва със саможертвата в името на родината. Той е осъзнал истината, че „Народ без жертви, не е народ."

Свободата изисква участието на целия български народ. Опиянени от чувството на любов към родината, хъшовете запяват патриотичната песен „Тръба звучи, Балкан стене". Фактът, че хъшовете се откъсват за миг от жестоката реалност, кара жителите на Браила да възкликнат: „пияни българи". Но героите на Вазов понасят с чест и достойнство тежката си емигрантска съдба, надмогват болката и унижението в името на най-висшия човешки идеал-свободата.

Чрез речта на Знаменосеца в трета глава на повестта „Немили-недраги" Иван Вазов подчертава драматичното в живота на хъшовете, запазили патриотизма в душите си, макар и емигранти в Румъния. Вазовите художествени послания носят нескрит укор към следосвобожденското общество в България за безразличието му към най-достойните български синове, огдали живота си за свободата на народа си.

